

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
27003151	IES Lama das Quendas	Chantada	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Empresa e Deseño de Modelos de Negocio	2º Bac.	4	116

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	11
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	13
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	16
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	18
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	19
9. Outros apartados	19

1. Introducción

A materia Empresa e Deseño de Modelos de Negocio trata de explicar a realidade empresarial, como unha rama da Economía especializada nun determinado suxeito económico: a empresa. A empresa é un axente esencial da actividade económica, que está presente de forma cotiá nos medios de comunicación, e forma parte da vida dunha grande maioría dos fogares.

O coñecemento da empresa constitúe un paso esencial para entender o funcionamento global de Economía. A materia pretende a reflexión sobre como responden as empresas aos desafíos actuais que se lles presentan, onde o factor clave da súa actividade reside na innovación.

Esta materia de modalidade está integrada no segundo curso do bacharelato de Humanidades e Ciencias Sociais, e pretende, por unha banda, o coñecemento da empresa como axente fundamental no desenvolvemento económico, tendo en conta os valores propios da responsabilidade social corporativa e, pola outra, o fomento dunha cultura empresarial onde o alumnado medre en creatividade e espírito de innovación, e se incentive a elaboración de reflexións persoais e toma de decisións fundamentadas que permitan deseñar unha proposta de modelo de negocio e analizar a súa viabilidade.

O Decreto 157/2022 constitúe a base da programación do curso, e reparte os criterios de avaliación e contidos en 4 bloques que contribuirán á consecución dos obxectivos:

1. A empresa e a súa contorna: que se centra en coñecer a orixe dun proxecto empresarial nunha contorna cambiante e a importancia da innovación como factor clave de supervivencia.
2. O modelo de negocio e de xestión: analiza as diferentes áreas funcionais da empresa que constitúen a base de calquera modelo de negocio.
3. Ferramentas para innovar en modelos de negocio e de xestión: ofrécelle ao alumnado exemplos actuais de modelos de negocio inspiradores para novas propostas e as ferramentas creativas e innovadoras que poden ser aplicadas nas diferentes fases do proceso.
4. Estratexia empresarial e métodos de análise da realidade empresarial: estudo de casos e simulación: está realcionado coas ferramentas que permiten analizar a viabilidade do proxecto.

A empresa ten un significado social, crea emprego, canaliza a renda e, por conseguinte, constitúe un elemento de redistribución da renda nacional. O desenvolvemento da actividade empresarial debe estar guiado pola responsabilidade social corporativa e adaptada á realidade actual.

Esta programación vai dirixida ao alumnado de 2º de Bacharelato do IES Lama das Quendas que cursa a materia de Empresa e Deseño de Modelos de Negocio. A maior parte do grupo cursa, simultaneamente, Empresa e Deseño de Modelos de Negocio e Matemáticas Aplicadas ás CC SS II, feito que resulta útil atendendo ao carácter instrumental das Matemáticas.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Analizar a actividade empresarial e emprendedora, recoñecendo o poder de transformación que exercen na sociedade e reflexionando sobre o valor da innovación e a dixitalización neste proceso, para comprender o papel que desempeñan dentro do funcionamento global da economía actual.	2			2-5	12-40	1	1-2	
OBX2 - Investigar o contexto económico e social e a súa influencia na actividade empresarial, analizando as interrelacións empresas-contexto e identificando estratexias viables que partan dos criterios de responsabilidade social corporativa, da igualdade e a inclusión, para valorar a capacidade de adaptación das empresas.	2-3		4	1	20-50	4	1	
OBX3 - Recoñecer e comprender modelos de negocio actuais comparándoos con outros tradicionais, aplicando estratexias e ferramentas que faciliten o deseño creativo e propoñendo modelos de negocio que, achegando valor, permitan satisfacer necesidades e contribuír ao benestar económico e social.	2-3		2-4		40	3	1	
OBX4 - Valorar e seleccionar estratexias comunicativas de aplicación ao mundo empresarial, utilizando novas fórmulas e obtendo a información que se xera tanto no ámbito interno como externo da empresa, para xestionar eficazmente a información necesaria no proceso de toma de decisións e a súa correcta transmisión.	1-3	1-2		3	40		2	
OBX5 - Realizar a análise previsual do modelo de negocio deseñado, aplicando as ferramentas de análise empresarial necesarias para comprender o proceso levado a cabo e validar a proposta presentada.				2-3	11-50		1-2-3	

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Empresa e emprendemento	Concepto de empresa: elementos, funcións e obxectivos. Clasificación de empresas. Marco xurídico que regula a actividade empresarial. Características das principais formas xurídicas. Localización e dimensión empresarial. Entorno xeral e específico. Empresario e emprendedor. RSC. ODS. DAFO. Muller e emprendemento.	15	18	X		
2	Innovación, modelo de negocio e función comercial.	Dixitalización. A importancia da innovación tecnolóxica. I+D+i. Concepto de modelo de negocio. O lenzo de modelo de negocio. Función comercial. Segmento de clientes. Proposta de valor. Marketing mix: produto, precio, promoción e distribución.	15	18	X		
3	A función produtiva.	O proceso de produción. Asignación de recursos produtivos. Custos de produción. Productividade e eficiencia. Umbral de rendibilidade. Métodos de valoración de existencias: FIFO e PMP. Actividades, recursos e asociacións clave.	20	22	X	X	
4	Recursos humanos, investimento e financiamento.	Selección de persoal. Marco legal das relacións laborais. Equipos áxiles de traballo. Políticas de igualdade e inclusión. Fontes de financiamento. Concepto de investimento e tipos. Elementos dun proxecto de investimento. Valoración e selección de proxectos de investimento (payback e VAN).	15	18		X	
5	Contabilidade e análise	O patrimonio da empresa. As contas anuais e a imaxe fiel. Análise dos estados financeiros. Obrigas contables. Balance de situación, fondo de manobra e ratios. Conta de perdas e ganancias e ratios. Tributos e fiscalidade empresarial.	20	22		X	X
6	Ferramentas de innovación e plan de negocio.	Mapa de empatía. Creatividade e ideación. Pensamento visual. Creación de prototipos. Narración de historias. Creación de diferentes escenarios. Competencia e nichos de mercado. Protección de ideas. Plan de negocio: concepto e estrutura	15	18		X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Empresa e emprendemento	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Valorar a capacidade de adaptación áxil, responsable e sostible das empresas aos cambios do contexto e ás exixencias do mercado, investigando o contexto económico e social e a súa influencia na actividade empresarial.	Valorar a transcendencia futura das decisións de localización e dimensión adoptadas polas empresas.	PE	80
CA1.4 - Coñecer os distintos tipos de empresa, os seus elementos e funcións, así como as formas xurídicas que adoptan relacionando cada unha delas coa responsabilidade legal dos seus propietarios e xestores e coas exixencias de capital.	Analizar, en supostos prácticos, os distintos criterios de clasificación de empresas. Identificar a forma xurídica máis apropiada dadas as características da empresa.		
CA1.5 - Identificar e analizar as características do contexto no que a empresa desenvolve a súa actividade, explicando, a partir destas, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e medioambientais da súa actividade.	Identificar os principais factores do entorno xeral e específico. Coñecer a importancia das medidas en materia de RSC para a empresa e dos ODS. Identificar os principais problemas da muller no camiño do emprendemento.		
CA1.1 - Comprender a importancia da actividade empresarial e o emprendemento na economía actual, recoñecendo o poder de transformación que exercen na sociedade e reflexionando sobre o valor da innovación e a dixitalización.	Recoñecer o papel da empresa e o empresario na sociedade.	TI	20
CA4.2 - Determinar previsionalmente a estrutura de ingresos e custos, calculando o seu beneficio e limiar de rendibilidade a partir do modelo de negocio proposto.	Definir e identificar os principais elementos da análise DAFO.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O empresario ou a empresa. Perfís. - A empresa. Clasificación. Localización e dimensión da empresa. Marco xurídico que regula a actividade empresarial. - O contexto empresarial. Responsabilidade social corporativa. Muller e emprendemento. Inclusión e emprendemento. - A avaliación previa de modelos de negocio: análise DAFO, análise previsional de ingresos e custos e o limiar de rendibilidade. - A avaliación previa de modelos de negocio: análise DAFO

UD	Título da UD	Duración
2	Innovación, modelo de negocio e función comercial.	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Analizar o papel da I+D+i no desenvolvemento social e empresarial, identificando novas tendencias e tecnoloxías que teñen un alto impacto na economía.	Identificar fontes de acceso a I+D+i. Recoñecer a importancia da investigación e innovación tecnolóxica na empresa.	PE	80
CA2.2 - Comprender o concepto de modelo de negocio como unha forma de lles dar resposta ás necesidades actuais, comparando distintos modelos, desde os máis tradicionais aos máis innovadores.	Identificar os elementos de marketing mix. Identificar os principais criterios de segmentación de clientes.		
CA2.6 - Analizar as características do mercado, explicando, de acordo con elas, a proposta de valor, canles, relacións con clientes e fontes de ingresos dun modelo de negocio innovador.	Identificar modelos de negocio áxiles e as súas características.		
CA3.1 - Valorar a capacidade de adaptación áxil, responsable e sostible das empresas ás exigencias do mercado, explorando ideas, escenarios futuros e novos padróns e modelos de negocio.	Identificar modelos de negocio áxiles e as súas características. Identificar os bloques do lenzo de modelo de negocio.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A empresa, dixitalización e innovación. I+D+i. Teorías da innovación. Tipos de innovación. Tendencias emerxentes. Estratexias de innovación. - Empresa e modelo de negocio. - A función comercial. Segmento de clientes. A proposta de valor. Canles. Relacións con clientes. Fontes de ingresos. Estratexias de márketing. - O lenzo de modelo de negocio e de xestión: concepto, áreas, bloques, utilidade e padróns de modelos de negocio.

UD	Título da UD	Duración
3	A función produtiva.	22

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Analizar e tomar decisións sobre os procesos produtivos desde a eficiencia e a produtividade, definindo o soporte necesario para facer realidade un modelo de negocio.	Calcular e interpretar a produtividade dun factor e a produtividade global da empresa. Calcular e interpretar a eficiencia técnica e económica.	PE	80
CA4.2 - Determinar previsualmente a estrutura de ingresos e custos, calculando o seu beneficio e limiar de rendibilidade a partir do modelo de negocio proposto.	Identificar e calcular os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa. Calcular, interpretar e representar graficamente o limiar de rendibilidade. Calcular e interpretar os criterios de valoración de existencias FIFO e PMP		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Analizar as características organizativas e funcionais da empresa, explicando, a partir delas, as decisións de planificación, xestión e optimización de actividades, recursos e asociacións clave dun modelo de negocio innovador.	Identificar actividades, recursos e asociacións clave. Resolver e comprender os principais elementos dos exercicios de custos, umbral de rendibilidade, eficiencia, produtividade e valoración de existencias.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A función produtiva. Proceso produtivo. Eficiencia e produtividade. Actividades clave. Recursos clave. Asociacións clave. Estrutura de custos: clasificación e cálculo de custos. - A avaliación previa de modelos de negocio: análise DAFO, análise previsional de ingresos e custos e o limiar de rendibilidade. - A avaliación previa de modelos de negocio: análise previsional de ingresos e custos e o limiar de rendibilidade.

UD	Título da UD	Duración
4	Recursos humanos, investimento e financiamento.	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1.1. - Recoñecer as distintas políticas empresariais de xestión, contratación e formación de recursos humanos, valorando e recoñecendo as actuacións das empresas en materia de igualdade e inclusión	Identificar a importancia do papel da área de recursos humanos na empresa. Distinguir os principais elementos e tipos de contratos de traballo e da nómina.	PE	80
CA2.5.1. - Comprender a tomar decisións sobre investimento e financiamento, aplicando métodos de selección de investimentos e recoñecendo as vantaxes e inconvenientes das distintas fontes de financiamento empresarial.	Distinguir a estrutura económica e financeira da empresa. Identificar as posibilidades de financiamento das empresas. Aplicar a proxectos sinxelos distintos métodos de selección de investimentos (payback e VAN) e interpretar os resultados acadados.		
CA2.1.2. - Identificar e analizar as distintas políticas empresariais de xestión, contratación e formación de recursos humanos, valorando e recoñecendo as actuacións das empresas en materia de igualdade e inclusión	Identificar a importancia do papel da área de recursos humanos na empresa. Recoñecer a importancia das políticas de igualdade e inclusión. Recoñecer os equipos de traballo áxiles.	TI	20
CA2.5.2. - Analizar e tomar decisións sobre investimento e financiamento, aplicando métodos de selección de investimentos e recoñecendo as vantaxes e inconvenientes das distintas fontes de financiamento empresarial.	Identificar as posibilidades de financiamento das empresas. Aplicar a proxectos sinxelos distintos métodos de selección de investimentos e interpretar os resultados acadados.		

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar e analizar as distintas políticas empresariais de xestión, contratación e formación de recursos humanos, valorando e recoñecendo as actuacións das empresas en materia de igualdade e inclusión.		Baleiro	0
CA2.5 - Analizar e tomar decisións sobre investimento e financiamento, aplicando métodos de selección de investimentos e recoñecendo as vantaxes e inconvenientes das distintas fontes de financiamento empresarial.			

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A xestión dos recursos humanos. Formación e funcionamento de equipos áxiles. Habilidades que demanda o mercado de traballo. A contratación e as relacións laborais da empresa. As políticas de igualdade e de inclusión nas empresas. - A función financeira. Estrutura económica e financeira. Investimento. Valoración e selección de investimentos. Recursos financeiros. Análise de fontes alternativas de financiamento interno e externo.

UD	Título da UD	Duración
5	Contabilidade e análise	22

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Analizar e explicar a situación económico-financiera da empresa a partir da información recollida nas contas anuais, indicando as posibles solucións aos desequilibrios atopados e analizando o impacto dos tributos que ten que satisfacer a empresa.	Describir o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas, así como os principais elementos. Elaborar en supostos prácticos o balance de situación e a conta de resultados. Analizar a situación económico-financiera mediante fondo de manobra e ratios económicos e financeiros.	PE	80
CA4.5 - Valorar a situación económico-financiera da proposta presentada, analizando e interpretando a información recollida tanto no balance como na conta de perdas e ganancias e indicando as posibles solucións aos desequilibrios encontrados.	Elaborar en supostos prácticos o balance de situación e a conta de resultados, así como analizar a situación económico-financiera dos mesmos mediante fondo de manobra e ratios económicos e financeiros. Distinguir os principais elementos patrimoniais, masas e contas.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A información na empresa: obrigas contables. Composición e valoración do patrimonio. Contas anuais e imaxe fiel. Elaboración do balance e da conta de perdas e ganancias. - Fiscalidade empresarial: principais tributos que gravan a actividade empresarial.

Contidos
- A análise de resultados: estudo de mercado, análise e interpretación da información contable e análise de estados financeiros.

UD	Título da UD	Duración
6	Ferramentas de innovación e plan de negocio.	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Coñecer as distintas estratexias e ferramentas de deseño creativo, aplicando estas á xeración dun modelo de negocio transformador que permita dar resposta ás necesidades actuais.	Coñecer e aplicar as principais ferramentas de deseño creativo a un proxecto de modelo de negocio.	PE	80
CA3.3 - Xestionar eficazmente a información e facilitar o proceso de toma de decisións a partir da información obtida, tanto no ámbito interno como externo da empresa, aplicando estratexias e novas fórmulas comunicativas.	Coñecer e aplicar as principais ferramentas de organización de ideas a un proxecto de modelo de negocio.		
CA3.4 - Seleccionar estratexias de comunicación aplicadas ao mundo empresarial, utilizando novas fórmulas comunicativas que faciliten a xestión eficaz da información e a súa transmisión.	Coñecer e aplicar as principais ferramentas de comunicación a un modelo de negocio.		
CA3.5 - Coñecer as ferramentas necesarias que permitan expoñer o proxecto de modelo de negocio, despertando o interese e cativando os demais coa proposta de valor presentada.	Coñecer as principais ferramentas de presentación a un proxecto de modelo de negocio.		
CA4.3 - Elaborar un plan de negocio básico sobre un escenario simulado concreto, xustificando as decisións tomadas.	Elaborar unha proposta de plan de negocio básico.		
CA4.4 - Determinar a estratexia de propiedade industrial da empresa, establecendo as liñas de actuación en materia de protección de idea, produto e marca.	Elaborar a estratexia de propiedade industrial da proposta de plan de negocio.		
CA4.1 - Validar a proposta de modelo de negocio deseñado dentro dun contexto determinado, definíndoo a partir das tendencias clave do momento, a situación macroeconómica, o mercado e a competencia, comprendendo todo o proceso levado a cabo e aplicando técnicas de	Validar a proposta de modelo de negocio.	TI	20
CA4.5 - Valorar a situación económico-financieira da proposta presentada, analizando e interpretando a información recollida tanto no balance como na conta de perdas e ganancias e indicando as posibles solucións aos desequilibrios encontrados.	Analizar a viabilidade da proposta de plan de negocio.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- O punto de vista dos clientes: mapa de empatía.

Contidos

- A creatividade aplicada ao deseño do modelo de negocio e de xestión. O proceso de creatividade: diverxencia e converxencia. Dinámicas de xeración de novas ideas de modelos de negocio.
- A competencia e os nichos de mercado.
- As ferramentas de organización de ideas: Pensamento visual ou Visual Thinking. Capacidade de síntese. Ideación. Comunicación.
- O prototipado: concepto e utilidade. Posibilidades de prototipado: bens, servizos e aplicacións.
- As ferramentas de presentación dun proxecto ou idea. Metodoloxía: narración de historias ou storytelling e o discurso no ascensor ou elevator pitch. Outras metodoloxías.
- Os escenarios: exploración de ideas, escenarios futuros e novos modelos de negocio.
- Outras ferramentas para innovar en modelos de negocio e de xestión.
- O contexto do modelo de negocio. Previsión: tendencias clave. Macroeconomía: variables macroeconómicas. Competencia: forzas competitivas.
- A validación do modelo de negocio. Lean Startup. Desenvolvemento de clientes. Desenvolvemento de produto áxil.
- A protección da idea, do produto e da marca.
- A toma de decisións. Estratexias. Simulación en folia de cálculo. Redacción dun plan de negocios básico.
- A análise de resultados: estudo de mercado, análise e interpretación da información contable e análise de estados financeiros.

4.1. Concrecións metodolóxicas

O uso das TIC será o recurso didáctico de referencia, e polo tanto, o modelo metodolóxico principal que se aplicará na materia será o denominado "Flipped Classroom" (Clase invertida), de maneira que o profesorado elaborará o seu propio material didáctico, favorecendo unha educación individualizada e personalizada coa utilización de ferramentas TIC. Este modelo complementarase co de "Aprender facendo e ensinando", onde o alumnado construíra o seu coñecemento facendo cousas con outros (traballo colaborativo), a partir da experiencia e a exploración, do ensaio e erro, da análise e a execución. Pódese dicir que se trata de converter a clase nun espazo para realizar as tarefas, mediante un traballo en equipo ou individualmente, dirixido polo profesorado. Previamente, e despois dunha explicación do profesorado, o alumnado aprende ou visualiza o contido a través de videotutoriais, documentos escritos, ligazóns de internet, etc.

Para a posta en práctica desta programación utilizarase a aula virtual do centro, que ofrece un amplo abanico de posibilidades, permitindo desde algo básico como un repositorio de recursos para o alumnado, ata un uso máis completo como espazo de aprendizaxe (formación en rede que permite ao alumnado interactuar entre si, acceder aos contidos, realizar tarefas e actividades con seguimento do profesorado, tanto na aula presencial como virtual).

Ao longo do curso poderanse levar a cabo diversos tipos de actividades:

Actividades de presentación-motivación: Para introducir ao alumnado no tema que se aborda e despertar o seu interese sobre os contidos da unidade, poderá establecerse un pequeno debate a partir dalgún artigo de prensa, noticia de actualidade, etc., relacionado co tema a tratar, realizar unha tormenta de ideas con preguntas abertas ou analizar e comentar un vídeo relacionado co tema.

Actividades de avaliación de coñecementos previos: Para obter información acerca de que saben e que procedementos, destrezas e habilidades teñen desenvolvidas os/as alumnos/as sobre un tema concreto, pode realizarse unha tormenta de ideas sobre os principais conceptos da unidade, ou un "test de coñecementos previos" co que o/a profesor/a pode facerse unha idea de cada alumno/a e da clase en xeral. Non se trata de poñer nota ao alumnado, senón de proporcionar ao/á profesor/a a información que necesita para favorecer aprendizaxes

significativas e funcionais.

Actividades de desenvolvemento dos distintos contidos: Coa finalidade de que o alumnado adquira novos coñecementos, empregaranse varios métodos:

- Estratexias expositivas
- Estratexias de indagación
- Estratexias sociais

Actividades de consolidación: Para que o alumnado contraste as novas ideas coas previas e aplique as novas aprendizaxes, realizará actividades nas que se traballarán un conxunto de coñecementos, capacidades e actitudes (competencias clave) relacionados coa unidade didáctica correspondente.

Actividades de síntese-resume: Para que o alumnado estableza arelación entre os distintos contidos aprendidos, así como contrastalos cos que xa tiñan, poden elaborar mapas conceptuais sobre os contidos da unidade ou elaborar un resume.

Actividades de reforzo: Para aqueles/as alumnos/as que non alcancen os obxectivos ou que teñen un ritmo de aprendizaxe máis lento deseñaranse actividades destinadas a desenrolar os contidos de reforzo.

Actividades de ampliación: Para o alumnado que teña un ritmo máis rápido de aprendizaxe realizaranse actividades como a procura de información en outras fontes das proporcionadas de xeito ordinario na aula.

A participación do alumnado poderase potenciar nesta materia mediante a exposición de traballos, a resolución colaborativa de problemas, a utilización colectiva de recursos virtuais ou a procura e a análise de información en internet, aspectos que tamén favorecen a propia aprendizaxe

Nos distintos temas non será necesario empregar todas estas actividades, senón que haberá que axustalas ás características dos contidos e obxectivos a tratar, e ás características do alumnado.

As estratexias metodolóxicas básicas serán as seguintes:

- Partir de problemas ou de cuestións próximas ó contorno e que sexan motivadoras.
- Presentar as cuestións e problemas económicos contextualizados e relacionando, en todo momento, as causas e os efectos.
  - Partir da interpretación social da realidade económica, buscando integrar a teoría económica e a economía real, intentando asegurar ao mesmo tempo un marco conceptual sobre o cal seguir aprendendo.
  - Busca dun equilibrio entre o enfoque académico e o enfoque descritivo na ensinanza da materia. Preténdese fuxir do enfoque unicamente académico e formalista, que achega gran cantidade de conceptos pero non a suficiente capacidade explicativa dos problemas reais. Por outro lado, tamén se evitará o enfoque exclusivamente descritivo dos feitos económicos, que proporciona gran cantidade de información, pero con escaso poder explicativo das causas que orixinan os problemas.
    - Potenciar procesos de aprendizaxe significativos, nos que o alumnado teña que analizar os feitos, valorar alternativas, prognosticar efectos e posicionarse de forma diferente ante un mesmo problema.
    - Tendo en conta os esquemas de pensamento e as concepcións do alumnado, favorecer o traballo do mesmo e a súa autonomía na aprendizaxe.
    - Realización de diversas actividades, ben de forma individual ou ben a través de grupos de traballo que se poidan formar na aula, tratando de favorecer a capacidade do alumnado para aprender por se mesmos, e tratando de fomentar o espírito de investigación.
    - Propiciárase a indagación e a realización de investigacións sinxelas, baseándose na recollida e análise de información de distintas fontes en relación co tema tratado. A aplicación práctica a un caso concreto da metodoloxía do razoamento económico axudará a entender a economía como algo real, útil e próximo que permita transitar desde o particular ao xeral.
    - Favorecerase o traballo cooperativo, o intercambio de información e reflexión sobre o proceso de aprendizaxe.
    - Fomento da obtención de conclusións relevantes en relación cos problemas, cuestións e actividades que se deseñen e a súa comunicación ordenada e clara.
    - Tratarase de enfocar as cuestións desde diversos puntos de vista, pois a Economía, por tratarse dunha ciencia social, admite diversos enfoques en función das diferentes teorías económicas ou formas de entender a realidade.
    - Potenciar unha visión de conxunto dos diferentes aspectos que comportan a nosa realidade e ver a relación coa

Economía. Polo que esta materia entenderase como eminentemente formativa para o coñecemento con un tratamento eminentemente científico.

- Acceso a textos xornalísticos da prensa diaria ou especializada e uso da prensa dixital, así como do material ou gravacións videográficas de espazos televisivos onde se traten temas relacionados coa materia e que presenten propostas concretas de actividades que sirvan para vincular os contidos desenvolvidos na aula cos acontecementos económicos cotiáns.

- Consulta de páxinas web de determinados organismos públicos, institucións ou empresas que poden proporcionar información interesante para a materia coa finalidade da realización de traballos individuais ou en grupo do alumnado, con exposición oral ou escrita posterior das ideas propias ou dos resultados dos traballos realizados.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Esta materia impartirase empregando como base fundamental o libro de texto "Empresa y diseño de modelos de negocio" de Alberto Pérez César, editorial Galinova para 2º de Bacharelato. Como material complementario o profesor/a poderá entregar ao alumnado o material de apoio (contidos complementarios, propostas de traballo e actividades) que considere necesario para a ampliación das diversas unidades didácticas.

Como recursos complementarios, empregaranse os seguintes:

- Aula multimedia do centro, na que se desenvolverán de cando en vez as clases da materia, e onde se fará un uso mixto de aula tradicional e de traballo con ordenadores.
- Ordenadores con conexión a internet para a busca de información diversa relacionada coa materia, realización de certas actividades e participación en xogos virtuais (investimento en bolsa, xestión empresarial).
- Follas de cálculo para resolver diferentes problemas de economía.
- Acceso a aula virtual para consultar e traballar con certos contidos e actividades da materia, que se utilizará tanto na casa como no centro.
- Pantalla dixital (ordenador e proxector).
- Extracto de películas de vídeo que traten diversos aspectos da materia.
- Documentais, entrevistas e noticias en vídeo de contido económico.

Para o desenvolvemento da materia o alumnado precisará o seguinte material individual:

- Calculadora científica.
- Ordenador nas aulas de informática e multimedia.
- Caderno para apuntes e realización de exercicios escritos.
- Ademais estará a disposición dos/as alumnos/as toda a bibliografía, documentación e outros recursos existentes no centro (departamento de economía, biblioteca, etc...).

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Aínda que esta materia non precisa acreditar coñecementos previos, sería conveniente que o alumnado que se matricule nela houbera cursado a materia de Economía en 4º de E.S.O. ou Economía en 1º de bacharelato. En todo caso, dita avaliación inicial realizarase nos primeiros días do curso escolar en setembro; e poderase realizar unha proba específica sinxela para avaliar o grao de dominio dos contidos mínimos que se consideran imprescindibles para construír sobre eles as novas aprendizaxes propias da materia. Esta proba non terá repercusión na cualificación da materia.

Mediante observación directa nas clases, tamén se recollerá información das peculiaridades da forma de aprender de cada alumno/a (habilidades, estratexias e destrezas desenvolvidas, é dicir, manexo de procedementos) así como información sobre o grao de integración social do alumno/a (consigo mesmo, cos compañeiros e compañeiras e co profesorado).

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	15	15	20	15	20	15	100
Proba escrita	80	80	80	80	80	80	80
Táboa de indicadores	20	20	20	20	20	20	20

Criterios de cualificación:

CONCRECIÓN DOS PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Para todas as unidades terase en conta o seguinte:

- Procedemento de Avaliación 1: Preguntas tipo test, preguntas de resposta curta e problemas prácticos relacionados cos contidos da unidade correspondente
  - Instrumento de Avaliación: Proba escrita.
  - Peso no total en cada UD: 80%
- Procedemento de Avaliación 2: Traballo diario (actividades, problemas de aplicación practica, interpretación de textos económicos, cuestionarios, etc.)
  - Instrumento de Avaliación: Táboa de indicadores.
  - Peso no total en cada UD: 20%

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

A cualificación de cada unha das 3 avaliacións do curso, virá dada pola media ponderada das cualificacións das unidades didácticas impartidas na avaliación. A ponderación establecerase en base aos pesos outorgados a cada unidade didáctica, os cales se poden ver no apartado 3.1 da programación. Así obteríase o cálculo coas seguintes expresións matemáticas:

Primeira avaliación = $(50 \times \text{NotaUD1} + 50 \times \text{NotaUD2})/100$ ou o que é o mesmo, Primeira avaliación = $(15 \times \text{NotaUD1} + 15 \times \text{NotaUD2})/30$

Segunda avaliación = $(57,14 \times \text{NotaUD3} + 42,86 \times \text{NotaUD4})/100$ u o que é o mesmo, Segunda avaliación = $(20 \times \text{NotaUD3} + 15 \times \text{NotaUD4})/35$

Terceira avaliación = $(57,14 \times \text{NotaUD5} + 42,86 \times \text{NotaUD6})/100$ u o que é o mesmo, Terceira avaliación = $(20 \times \text{NotaUD5} + 15 \times \text{NotaUD6})/35$

A cualificación final ordinaria da materia virá dada polos pesos das distintas unidades didácticas impartidas no curso. Os pesos outorgados a cada unidade didáctica recóllense no apartado 3.1 da programación. O cálculo realizarase coa seguinte expresión matemática:

Avaliación final ordinaria = $(15 \times \text{NotaUD1} + 15 \times \text{NotaUD2} + 20 \times \text{NotaUD3} + 15 \times \text{NotaUD4} + 20 \times \text{NotaUD5} + 15 \times \text{NotaUD6})/100$

No cálculo das cualificacións das distintas avaliacións, tanto as parciais como a final, cando o resultado non sexa un número enteiro, redondearase ao enteiro superior, se a parte decimal é igual ou superior a 5; ou ao enteiro inferior se a parte decimal é menor de 5.

No caso de que exista algunha modificación na docencia das unidades que estaban programadas para algunha avaliación, modificarase a maneira de calcular a cualificación da avaliación correspondente. Se ao rematar o curso non se impartira algunha unidade ou algunhas unidades, entón repartiríase equitativamente o peso destas entre as unidades impartidas, e polo tanto, modificaríase a expresión matemática para o cálculo da cualificación final da materia segundo proceda.

Para poder superar unha avaliación é necesario ter unha nota mínima de 2,5 puntos nas probas escritas, cunha puntuación inferior non se supera a avaliación aínda que o cálculo da nota de dita avaliación sexa 5 ou máis.

Criterios de recuperación:

CONVOCATORIA ORDINARIA

Durante o curso, o alumnado que teña suspensa algunha parte da materia que lle impida obter unha cualificación mínima de un 5 nalgunha avaliación parcial ou na avaliación final ordinaria, ou ben non acadou a puntuación mínima de 2,5 puntos nalgunha proba escrita; realizará as correspondentes tarefas e probas de recuperación. Para a cualificación de dita ou ditas avaliacións suspensas, unha vez realizadas as recuperacións oportunas, manteranse os mesmos pesos das unidades didácticas indicados na programación (apartado 3.1), aplicando a mesma expresión matemática recollida nos criterios de cualificación.

Na recuperación da avaliación tamén se esixe unha cualificación mínima de 2,5 puntos para poder superala, e so é obxecto de recuperación o 80% do traballo avaliado mediante proba escrita; o 20% restante (que se avalía mediante táboas de indicadores) non se recupera, manténdose nesta parte a mesma cualificación que se acadou durante o trimestre co traballo diario. Para o alumnado que acuda a recuperación dalgunha avaliación a nota que se terá en conta para facer o cálculo da nota final do curso será a da última proba de recuperación realizada.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA

O alumnado que non supere a materia na convocatoria ordinaria, deberá facer unha proba de recuperación que suporá o 100% da nota da convocatoria extraordinaria. Esta proba de recuperación poderá ser dividida en varias partes, que se detallarán ao alumnado por parte do profesorado, cando se lle entreguen as notas da avaliación final ordinaria.

Cando o resultado desta proba de recuperación non sexa un número enteiro, redondearase ao enteiro superior, se a parte decimal é igual ou superior a 5; ou ao enteiro inferior se a parte decimal é menor de 5.

6. Medidas de atención á diversidade

Ao comezo do período lectivo o profesorado realizará unha avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Tamén sería importante recibir da persoa titora e do departamento de Orientación toda a información dispoñible sobre as características xerais do grupo ou sobre as circunstancias especificamente académicas, ou persoais con incidencia educativa. Esta información poderá proceder:

- Dos informes individualizados de avaliación de cursos anteriores.
- Dos informes ou ditames específicos do alumnado discapacitado ou con necesidades educativas especiais que poida haber no grupo.
- Da experiencia profesional previa.

A partir disto poderanse establecer, se procede, unhas medidas de atención á diversidade como as seguintes:

ALUMNADO CUN RITMO DE APRENDIZAXE MÁIS LENTO.

- Adaptacións metodolóxicas en canto ao estilo de ensinanza: empregar formas de organizar a clase individualizadas, realización de grupos de nivel naquelas actividades que así o requiran, etc.
- Adaptacións metodolóxicas en canto á técnica de ensinanza: comunicar só os aspectos máis importantes da unidade didáctica, presentar a unidade de forma máis personalizada, procurar deseñar actividades diferentes para traballar un mesmo contido, etc.
- Adaptacións metodolóxicas en canto ás estratexias pedagóxicas: apoio verbal, visual, manual, ampliación do tempo para alcanzar un determinado contido), reforzo permanente dos logros acadados para elevar a autoestima-autoconcepción do alumnado, creación dun clima na aula na que o alumnado non tema expresar as súas dificultades, simplificación das actividades, etc.

ALUMNADO CUN RITMO DE APRENDIZAXE MÁIS RÁPIDO.

- Propor actividades de ampliación que lles permitan profundar nos diversos contidos alcanzando obxectivos superiores.
- Implicar a este alumnado para axudar a compañeiros/as que teñan dificultades na súa aprendizaxe.
- Adaptacións curriculares de ampliación ou enriquecemento vertical, que consisten en aumentar a cantidade de contidos para aprender nunha ou varias áreas.
- Ampliación curricular de enriquecemento horizontal, onde o aumento cuantitativo de contidos queda nun segundo lugar, mentres que prevalece a súa profundidade e a realización de interconexións entre os contidos que se aprenden.

No caso de ser necesarias medidas extraordinarias de atención á diversidade unha vez esgotadas as de carácter ordinario, seguiranse as indicacións establecidas na normativa vixente, coa colaboración do departamento de Orientación do centro, e que estarán recollidas no plan anual do centro de atención á diversidade.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Tratamento e fomento da lectura	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Fomento da convivencia no centro	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Fomento do proxecto lingüístico do centro	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Educación para a sostibilidade e o consumo responsable	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X	X	X	X

Observacións:

- TRATAMENTO E FOMENTO DA LECTURA

Desde esta materia, e tendo en conta o Plan lector do centro, intentaranse levar a cabo propostas de traballo onde xurdan procesos implicados na competencia lectora.

- EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA

Promoverase a resolución das tarefas de clase e elaboración de documentación, utilizando un vocabulario correcto e axeitado, reforzando o vocabulario propio da materia. Tamén se traballarán técnicas de comunicación de ideas, e exposición oral das resolucións dadas a determinadas tarefas por parte do alumnado.

- COMPETENCIA DIXITAL

Na materia fomentárase a capacidade do alumnado de poñer en práctica coñecementos, habilidades e actitudes á hora de acceder á información, construír con ela coñecementos propios, expresala e difundila, producindo documentos persoais e utilizando para iso medios dixitais. Esta materia contribuirá tamén ao desenvolvemento do Plan Dixital do centro.

- FOMENTO DA CONVIVENCIA NO CENTRO

A través da materia e tendo en conta as Normas de Organización, Funcionamento e Convivencia do centro intentarase contribuír ao labor de concienciación sobre a importancia dunha axeitada convivencia escolar que permita unha mellor relación ensinanza-aprendizaxe.

- EDUCACIÓN EMOCIONAL E EN VALORES

Desde esta materia tamén se quere transmitir unha serie de valores ao noso alumnado para que os apliquen á súa vida cotiá (aprender a ser responsable, respectuoso/a, empático/a, etc.).

- IGUALDADE DE XÉNERO

Intentarase concienciar ao alumnado para que actúe de maneira crítica ante as situacións de desigualdade que perciba no seu contorno e fóra del, e para que reconeza as relacións interpersoais e sociais desde a natural diversidade de xénero, sexo e orientación sexual, como parte dunha realidade plural e enriquecedora.

- FOMENTO DO PROXECTO LINGÜÍSTICO DO CENTRO

Respectarase o establecido no proxecto lingüístico do centro, colaborando nas actividades organizadas para a dinamización da lingua galega.

- EDUCACIÓN PARA A SOSTIBILIDADE E O CONSUMO RESPONSABLE

Desde a materia intentarase contribuír a facer un mundo máis sostible, fomentando o consumo consciente e responsable.

- CREATIVIDADE

A materia debe servir para formar persoas ricas en orixinalidade, flexibilidade, visión, iniciativa, etc.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Charlas formativas a cargo do Polo de Emprendemento Lugo Sur	Charlas que pretenden achegar a realidade emprendedora o alumnado.		X	
Visita empresa.	Co fin de ver sobre unha empresa real contidos vistos ó longo do curso como o tipo de empresa, a localización ou o modelo de negocio.			X

Observacións:

Aínda que estas son as actividades previstas, a data de redacción da presente programación, non están pechadas as actividades, polo que non se engade máis información sobre as mesmas.

Para a actividade proposta no segundo trimestre, as charlas desenvolveráanse no salón de actos do instituto, en 3 días diferentes, durante os meses de febreiro e marzo, e a duración das mesmas será de entre 1 e 2 periodos lectivos.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
A selección e temporalización de contidos foi adecuada.
Os criterios de avaliación e cualificación foron claros.
Proporcionouse ao alumnado información sobre o seu progreso e cualificacións.
Realizáronse actividades para que o alumnado recuperara as partes non superadas da materia.
Metodoloxía empregada
As actividades propostas foron variadas e axeitadas para o desenvolvemento dos contidos.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Os recursos e materiais utilizados foron axeitados.
Medidas de atención á diversidade
As medidas de atención á diversidade foron axeitadas para atender ás necesidades do alumnado.
Clima de traballo na aula
O ambiente da clase foi axeitado e produtivo.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Facilitouse ao alumnado e ás familias o coñecemento dos criterios de avaliación e cualificación.
Outros
O que estivo ben foi
O que estivo mal foi
Propostas de mellora

Descrición:

Ao final de cada período de avaliación, farase unha avaliación da práctica docente mediante unha táboa de cotexo ou unha rúbrica, coas que se poderá obter información ao respecto. Estas táboas poderán ser cubertas tanto polo alumnado como polo profesorado da materia. Nas reunións de departamento analizaranse o resultados desta avaliación da práctica docente.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O profesorado da materia fará un seguimento do cumprimento da programación. Para iso ao finalizar cada unidade didáctica, e través da aplicación PROENS, no apartado de "Seguimento", comprobaranse as datas de inicio e final de cada unidade, a correspondencia entre sesións previstas e realizadas e o grado de cumprimento do programado para a unidade. No caso de detectar problemas ou desviacións realizaranse as propostas de mellora e correccións necesarias.

Nas reunións mensuais do departamento didáctico tratarase sempre como un dos puntos da reunión, o seguimento da programación didáctica.

Antes de rematar o período lectivo, o alumnado fará unha avaliación da actividade docente baseada nos indicadores de logro do apartado 8.1 desta programación.

Do mesmo modo, finalizado o curso, tamén se fará unha avaliación e unha memoria da materia, onde se recollerán os seguintes apartados:

- A.- Porcentaxe do cumprimento da programación.
- B.- Xustificacións da parte da programación non impartida.
- C.- Modificacións introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica.
- D.- Motivos das modificacións feitas.
- E.- Propostas de melloras para a programación didáctica do próximo curso.
- F.- Análise dos resultados das avaliacións do alumnado en relación cos cursos anteriores

9. Outros apartados

1. CONCRECIÓNS ESPECÍFICAS DA MATERIA: Mellora de nota

Aquel alumnado que habendo acadado máis dun 5 na avaliación ordinaria desexa mellorar a nota de algún trimestre, pode solicitar expresamente a realización dunha proba extra, que terá as mesmas características que as probas de recuperación das avaliacións, é dicir, realizarase na mesma data e coas mesmas particularidades.

2. CONCRECIÓNS ESPECÍFICAS DA MATERIA: Boas prácticas na aula 1

En canto aos traballos feitos en grupo ou individualmente, ou o traballo na casa (tarefas, deberes, etc), toda produción ou traballo entregado polo alumnado que presente indicios de ser copiado ou de elaboración non propia levará unha cualificación de cero (0).

3. CONCRECIÓNS ESPECÍFICAS DA MATERIA: Boas prácticas na aula 2

En dita materia non está permitido o uso de teléfonos móbiles, reloxos intelixentes nin calquera outro dispositivo electrónico que poida interromper a dinámica da clase.

4. CONCRECIÓNS ESPECÍFICAS DA MATERIA: Boas prácticas na aula 3

Durante as probas escritas o profesor/a solicitará os alumnos que depositen tanto móbiles como reloxos intelixentes apagados na mesa do profesor. Se nalgunha das probas escritas o profesor/a ve a algún alumno copiando, ou realizando algún acto que se puidera considerar sospeitoso do mesmo (falar cun compañeiro, intercambiar algún tipo de material durante as probas, manipular obxectos nos bolsillos, utilizar material non permitido, etc.) procederase a retirada do exame e obterá unha cualificación de cero nesa proba, polo que o alumno se verá obrigado a acudir a recuperación da avaliación. Igualmente se ve a algún alumno utilizando o móbil ou algún outro dispositivo sospeitoso tal como reloxo, auriculares ou pinganillo, a actuación será a mesma.